

מנהלת אלמנת טולידאנו חיים אינטנסיביים ומתכוננת למאבק

בת"י הרבנית

„כל מי שאומר לך מה לעשות, לא יודע את החוק“, אמר לה גבר צעיר הדור-לבוש ומרכיב משקפיים. „אני עורך-דין. אני יודע מה טוב בשבילך. אני רוצה לעשות פשרה.“ קולה של מרים טולידאנו נשמע ביאוש: „שיעשו פשרה אבל לא על חשבונתי. אם הם רוצים להיות טובים, שיתנו טובים. אבל לא על חשבונתי.“

היא ליחתה את אורחיה לפתח המלון. משה הכריז על טלפון הרבנית. „אני מצטער, אבל אני לא יכולה לבוא“, ענתה בטל-פון. „תודה רבה לכם אבל אני לא יוצאת מפה. אתיה פה עוד חודש. רק פעם אחת יצאתי, כי הייתי מוכרחה לקנות.“

לכסוף נשארה מרים טולידאנו לבדה. בי שובה לחדרה נתקלה בדייר צעיר מדיירי המלון: „סליחה, האם את הרבנית טולידאנו?“ שאל אותה הצעיר. היא חייכה. היתה זו הפעם הראשונה שחייכה באותו יום. הדייר לחץ את ידה והם שקעו בשיחה. היתה זו השיחה הראשונה באותו יום, בה לא ביקש ממנה איש להיכנע למשפחת בעלת המנוח ולחתר בפני דרישותיה.

„לא קראתי את ההסכם“

כל הזקנים והזקנות שבאים לבקר אותי פה רוצים רק שאוותר“, סיפרה לשכנה למלון. „עלי אף אחד לא חושב. לפני שהתחתנתי עם הרב, הוא ביקש ממני לחתום על הסכם שלא ידעתי אפילו מה כתוב בו. היום אומרים לי ששם כתוב ש-במיקרה שיקרה משהו לרב אני צריכה להתחלק ברכושו חלק כחלק עם בנו שאינו נשוי ואינו יכול לעבוד.“

„אומרים לי שחלק כחלק זה חצי בחצי. אני לא יודעת אם זה נכון. אבל גם אם זה נכון אני לא יכולה בשום אופן לתת חצי מהרכושי או מהכסף שאקבל מהממשלה. הייתי יכולה לתת חצי אם היתה לי זירה והייתי צריכה את הכסף רק בשביל לחיות. או חצי היה מספיק לי. אבל היום אין לי בית ואין לי כלום. אני צריכה את הכסף כולו בשביל לקנות לי זירה.“

„כשמת הרב המנוח, רציתי להישאר קצת במלון המלכים אבל אמרו לי שאצטרך לשלם מהכסף שלי. ידעתי שזה יהיה כל הכסף שלי והלכתי משם. משהו הביא אותי למלון הזה. פה מתיחסים אלי כמו אל הרבנית טולידאנו.“

„מבעלי הראשון התגרשתי בגלל זה ש-היה משחק בקלפים — וחזרתי לבית הוריי. אבל הפעם לא אחזור למקום שממנו באתי. בעלי היה שר בישראל ואני רוצה שיתחססו אלי כמו אל אשתו. כשהוא היה חי מספיק היה שיגיד מלה, והכל היה מסודר.“

„כשאני מבקשת מהפקידים שלי שיסדרו

חיך נדיר

מחייכת הרבנית מרים טולידאנו אחרי שליוותה את אמה לתחנת האוטובוסים, משם נטעה אסתר סבאג לימים מספר לביתה ברמלה, לספל בילדיה. היא מחייכת לאחר שנשארה סוף סוף עם ידידה, הרחק מהשגחת האם.

אוכל, ליד שולחן צדדי, ושיחקו דמקה. הרבנית שבה להיות מרים בת ה-20. אך לא לזמן רב. אחרי כמה סיבובים הופיע אורח נוסף. „מה המצב?“ שאל אותה ורמו לה ללכת אתו לחור אחרי, כדי לשוחח בית דות. לפני שקמה התבונן בשולחן. „מה, שיחקת דמקה?“ חקר בתמיהה. „לא, רק הסתכלתי.“ ענתה במבוכה, כמי שנתפסה בקלקלה. הערב בא זרם האורחים פסק. מרים נשארה לבד עם ידידתה. השקט חזר לחדר מספר 3 במלון באבד. בשעה 10 ככה הי אור. מרים טולידאנו אורה כוח לקראת יום חדש בביבר הזוכית שלה.

לי משהו, אומרים שצריכים הוראות של שר בשביל זה. אמרתי להם: או הנה לכם הוראות מאשת השר. אבל זה לא עוזר. זה לא אותו הדבר, כנראה. כשיצאתי פעם אחת, כשהייתי מוכרחה לקנות בגדים חדשים, לבשתי בגדים שחורים וכובע שחור. האשה בחנות שאלה אותי אם אני כלה חדשה. אמרתי לה שאני אלמנה חדשה. אל מנה חדשה עם צרות חדשות. היא לא הבינה. במיקרה לא הכירה אותי.“

כעבור שעה חזרה אסתר בן-שיטריה, לבדה. השתיים היו פנויות זו הפעם הראשונה במשך היום. התישבו להן בחדר ה-

חתימה המעטות ממלונה

מנהיגיה כדי לגור יחד עם מרים טולידאנו. הצעירה החזיקה בידה מוחדת, בה היו צוררים הפציה של האם. היא ליחתה אותה לאוטובוס שעמד להחזיר אותה לרמלה: האם בכל זאת החליטה לנסוע הביתה לימים מספר, כדי לספל בילדיה הקטנים.

רק אחרי שעה ארוכה של נקשות על הדלת פתחה לו הרבנית. כעבור דקות מספר עלו מתוך החדר קטעי שיחה במארו-קאנית. האשה היא שהרימה את קולה. ה-זקן ניסה לשכנעה בשקט. „אני אשאר פה!“ קבע הקול הנשי. „לא לרמלה ולא לרחו-בות. כאן אקנה זירה וכאן אשאר.“ הרב התייאש ויצא: עוד אחד מאלה המבקשים לשכנעה לחתור על המערכה ולעזוב את ירושלים.

אחרי ביקורו של הרב כבר המתינו אורחים נוספים, ידידים אישיים שהתקבלו בשמחה.

אל בתה. לידה וליד בתה צועד ידד המשפחה, שבא באופן מיוחד אל בית-המלון באבד, כדי לעזור לאם לשאת את הפציה במידו וודה הישנה. העדרות זו לא תימשך הרבה זמן, הבטיחה לבתה.

חזרה לרמלה

לימים אחידים חזרת אמה של מרים טולידאנו. היא הסכימה לנסוע לביתה אשר ברמלה כדי לראות מה שלום משפחתה, ולחזור מיד